

Editorial convidat

Bet Bàrbara Sirera

Membre del Consell Assessor Editorial de l'RTS. Treballadora social. Servei d'Acció Comunitària de l'Ajuntament de Barcelona

---

Primer de tot, voldria agrair la confiança per convidar-me a escriure aquest editorial. Aquest número de l'RTS es publica en un context absolutament convuls arran de la pandèmia de la Covid-19 i el seu impacte, i és una oportunitat per poder compartir algunes reflexions amb els lectors i lectores.

Aquesta és una crisi amb múltiples dimensions: sanitària, social i econòmica, i les conseqüències de tot plegat faran que aflorin encara més situacions de pobresa i de vulnerabilitat que, si bé ja existien, es multiplicaran en el futur. Nous reptes per al treball social que obren oportunitats de reflexió i de canvis, però també de confrontació amb els seus límits.

En primera instància, ha estat el sistema sanitari qui ha hagut d'afrontar el repte de donar resposta a aquesta situació; immediatament després li toca el torn al sistema de serveis socials. On recauen les conseqüències més greus d'aquest problema de salut? En els barris més empobrits, amb persones que es troben en situació de pobresa econòmica i relacional, on hi ha més situacions vulnerables. Davant d'això, les desigualtats socials s'incrementen, cosa que deixa encara més al marge persones que veuen vulnerats els seus drets i com augmenta la dificultat per accedir als recursos.

Aquest context situa el treball social en el repte d'atendre les persones, d'acompanyar-les en el seu procés de millora. Però és en aquest procés que se'ns farà imprescindible una vegada més reflexionar des d'on i com volem intervenir. En moments de crisi cal una resposta ràpida, cosa que ens porta a intervenir de forma assistencial per atendre i garantir els mínims recursos necessaris, com l'alimentació, quan els drets de les persones més vulnerables no estan garantits. Això ens serveix per parar el cop. Ara bé, cal vetllar perquè el fet d'aguantar el cop no esdevingui altra vegada una manera de fer i perquè, encara que sigui d'una forma emmascarada, no sigui la base sobre la qual treballem.

Davant de reptes complexos, respostes simples o complexes? Potser podríem discutir la resposta, però estarem d'acord que per poder afrontar una situació complicada hem de desgranar-la per poder entendre-la i buscar petites solucions. A vegades, la suma de totes elles ens portarà a trobar respostes.

Siguin petites o grans, el que sabem de ben segur és que aquestes respostes no les podem trobar soles, ja que tot està interconnectat i les conseqüències de les desigualtats es plasmen en tots els àmbits de la vida. Per tant, no es poden donar respostes des de cada sistema de la política pública per separat ni es pot treballar aïlladament.

Necessitem respostes col·lectives, construïdes col·lectivament amb diversitat d'actors professionals i ciutadans, organitzats o no, que d'una forma coproductiva cerquin solucions per millorar el benestar de les persones. Necessitem garantir drets, i mentre no els tinguem garantits haurem de facilitar i donar recursos a qui més ho necessiti, i aquí caldrà generositat. Ens tocarà atendre individualment i saber acompanyar, sense jutjar, sense veure l'altre només des de la seva vulnerabilitat sinó també des de la seva potencialitat. Caldrà ser exigent amb un mateix i amb l'altre, sense equivocar-nos en l'anàlisi: responsabilitat individual entesa en el marc d'una estructura social i econòmica amb grans desigualtats.

Justament, per crear noves realitats caldrà una manera de treballar ferma, amb grups i amb comunitats. Posem el treball social al servei de la construcció de comunitats, fortes i vertebrades, on els vincles i les relacions socials siguin elements clau per enfortir comunitats a partir de l'apoderament individual i col·lectiu dels ciutadans i ciutadanes. L'emergència crida a la solidaritat, i les múltiples xarxes comunitàries que s'han creat per donar-hi resposta en són un bon exemple. Però no partíem del no-res, teníem un recorregut en projectes i xarxes comunitàries i aquestes noves formes de treball col·lectiu, basades en la solidaritat i l'autoorganització social i veïnal, n'amplien el ventall. Esperem que siguin l'embrió d'una nova manera de treballar des de la consciència col·lectiva. No podem fer una lectura simple diferenciant els que necessiten ser ajudats dels que ajuden; perquè aquesta no és la visió transformadora que volem des del treball social. L'atenció individualitzada de les persones més vulnerables també pot ser palanca de projectes comunitaris, i d'aquesta manera tothom esdevé participant i part actora de les diverses respostes col·lectives que es desenvolupen. Ens toca reflexionar sobre formes d'atenció social més autònomes, i s'ha de fer corresponsabilitzant-ne les persones i els col·lectius. Els hi hem d'atorgar un paper més significatiu en el seu procés de millora i de responsabilitat en la resposta de les seves necessitats.

La situació actual és una oportunitat per revisar els serveis d'atenció social i l'articulació entre ells. És l'oportunitat per incorporar la perspectiva comunitària superant la lògica de l'atenció individualitzada com a únic element necessari per a la promoció i la millora de les condicions de vida de la gent. Hem de treballar des de la comunitat i amb la comunitat. Aprofitem aquest context, doncs, per confrontar els límits i les oportunitats del treball social en la resposta i superació d'aquest nou repte.

Finalment, no voldria tancar aquest editorial sense encoratjar els treballadors i treballadores socials a escriure, a deixar rastre del que som i del que fem. Som un col·lectiu que, gràcies a la posició privilegiada que ens atorga la nostra feina, tenim capacitat per reflexionar i repensar-nos davant dels reptes socials amb què ens hem d'afrontar. Que ningú escrigui per nosaltres. Nosaltres hi tenim molt a dir!